

Pintér Tibor · Sallai Margit

KÖRNYEZET- ISMERET

Munkatankönyv

3

Pintér Tibor – Sallai Margit

KÖRNYEZET- ISMERET

Munkatankönyv harmadik osztályosoknak

Tizedik, változatlan kiadás

Mozaik Kiadó – Szeged, 2018

Miről tanulunk az idén?

Sziasztok!

Remélem, sokan töltötték közületek a vakációt a vízparton. Én a szüleimmel a Balatonon nyaraltam. Biztos vagyok benne, hogy ti is sok élménnyel gazdagodtatok. A környezetismeret órákon sokszor kerül szóba majd a vizek világa, és persze sok más érdekes dolog is. Gyorsan eltelt a nyár. Újra megkezdődött az iskola.

Szeretnék néhány tanácsot adni, hogyan használjátok a munkatankönyvet. Ha belelapoztok, akkor látjátok, hogy a betűk különböző színűek. A kék színű részt figyelmesen tanulmányozzátok. A pirossal írottak a megjegyzendők.

A rajzok között találtok olyat is, amit nektek kell kiegészíteni vagy színezní. A gyönyörű természeti képeken megtaláljátok a növény vagy az állat nevét is.

A lapok szélén jelzéseket találhattok:

Ha a gesztenyével találkoztok, akkor a játék leírását a nevelőtöktől kérjétek el!

A kísérleteket a lombik jelöli.

A nagyító jelzi, hogy alaposan szemügyre kell venni az élőlényt.

A fakarika jelentése, hogy valamit el kell készítenetek.

Ha az oldalszám mellett ezt látjátok, akkor a zöld szám megmutatja, hogy a következő leckét melyik oldalon találjátok meg.

Ez a rajz jelzi, hogy valaminek utána kell néznetek. Ezt végezhetitek a könyvtárban, az interneten, de kérdezhetitek szüleiteket is. Ha nem kaptok más utasítást, az eredményről a következő órán kell beszámolnotok.

A könyv végén szómagyarázatot találtok. Ez segít egy-egy ismeretlen szó értelmezésében.

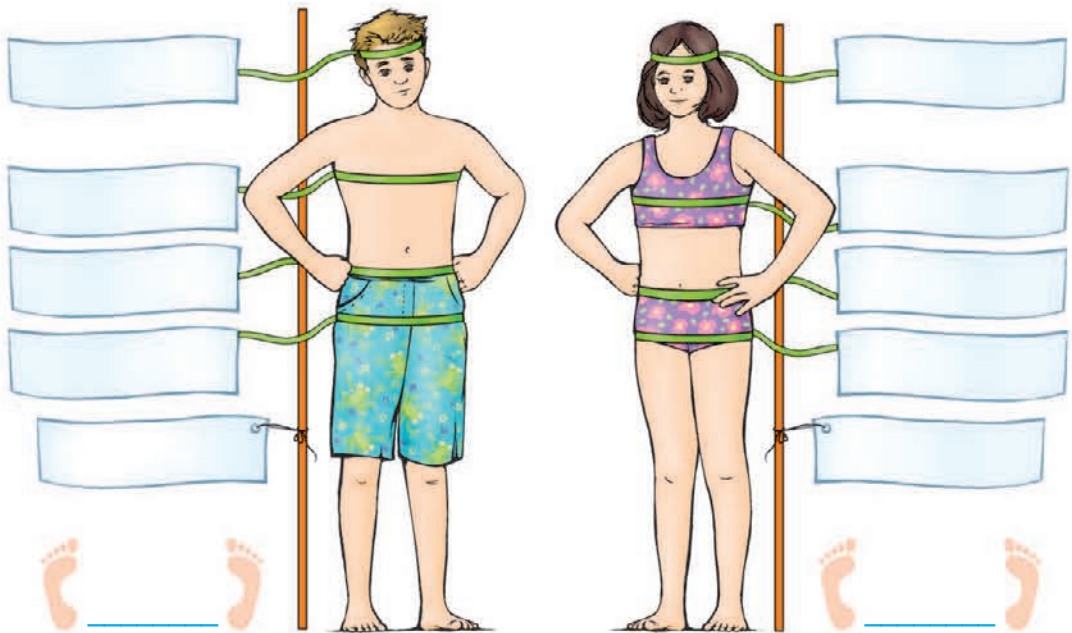
Jó tanulást és sok sikert kívánok Nektek!

Regő

Mennyit változtam?

Eltelt a nyár. Bizonyára rengeteget olvastál, játszottál, kirándultál. A vakáció alatt is okosodtál, sok mindent megtanultál. Vajon a külsőd is ennyit változott?

1. Mekkoraat nőttél tavasz óta? A padtársaddal mérjétek meg egymást! Írd az adataidat a rajzba!

2. Keresd meg a második osztályos munkatankönyvedben a tavalyi méreteidet! Számold ki a különbségeket!

	Testmagasság (cm)	Nyakbőség (cm)	Fejkörfogat (cm)	Mellbőség (cm)	Derék bőség (cm)	Csípőbőség (cm)	Karhossz (cm)
2. osztály							
3. osztály							

3. Ki a legmagasabb és a legalacsonyabb az osztályban? Hány centiméter közöttük a különbség?
4. Beszéljétek meg, hol és mikor fontos, hogy tudd a testméreteidet!

Nemcsak a magasságod változott, de bizonyára a testtömeged is.

5. Álljatok a szobamérlegre! Olvassátok le a testtömegeteket! Írjátok be névsor szerint a táblázatba az adatokat!

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.
21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.

6. Ki a legkönnyebb közületek? Hány kilogrammal kevesebb a legnagyobb testtömegű társatoknál?

Testi tulajdonságaink nagy részét szüleinktől örököljük.

7. Vitassátok meg! Véleményetek szerint mely külső tulajdonságokban hasonlítotok szüleitekhez? Mondjatok ezekre példákat!

8. Beszélgetsetek a külső tulajdonságokról a képek alapján! Miért nem illik egymást bántani a külső jegyek miatt?

A tűz szerepe az életünkben

A tűz felfedezése sok-sok évvel ezelőtt nagy esemény volt az emberek életében. Felismerték, hogy meleget ad, világít a sötétben, és elriasztja a vadállatokat.

1. Mire használjuk a tüzet? Segítenek a képek. Beszéljetek róla! Mi történik az égéskor?

2. Égő gyertyára helyezz egy befőttes üveget! Mit tapasztalsz rövid idő elteltével? Egészítsd ki a mondatot!

A gyertya _____, mivel nem kap az égéshez szükséges levegőt (oxigént).

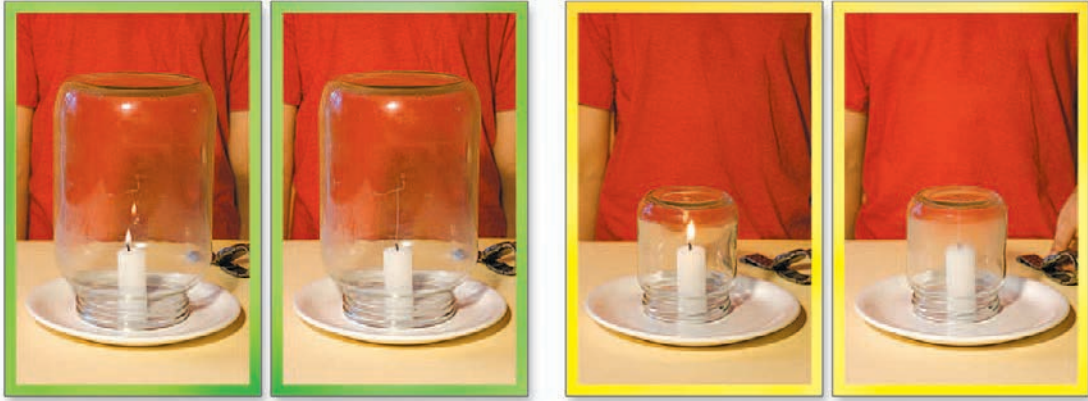
3. Égő gyertyával meg lehet-e gyújtani a papírt, a fémlapot, a hurkapálcát, a teáscsészét? Írd le tapasztalataidat!

Éghető anyag: _____

Nem éghető anyag: _____

Az égéshez éghető anyag szükséges. Az égés csak megfelelő hőmérsékleten és levegő (oxigén) jelenlétében következik be.

4. Melyik gyertya ég tovább? Azonos méretű égő gyertyák közül az egyiket egy nagyobb, a másikat egy kisebb befőttesüveggel borítsd le! Becsüld meg, illetve mérd is az időt!

Becslés: _____ perc   Becslés: _____ perc

Mért idő: _____ perc   Mért idő: _____ perc

5. Milyen változást láttok a gyertyákon, illetve a befőttesüvegek falán? Számoljátok be róla!

Az ember a tüzet munkára fogta. Először gőzgépeket működtetett vele, ma az erőművekben elektromos áramot termelnek a segítségével. A tűz pusztítást is végezhet, ha nem vigyázunk.

6. A tűz sok dalban is szerepel. Gyűjtsetek ilyen énekeket!

A tűzzel végzett kísérletek veszélyesek!

Megy a fecske, jön a vadlúd (Tanulmányi séta ősszel)

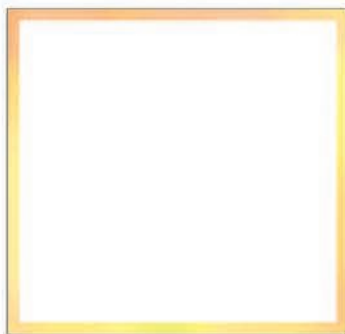
„A fehér-tavi madárszálló útrakészülői és vendégei jelzik, hogy immár lefelé fordul az esztendő, s lámpagyújtáskor a székháti tanyák bokrai közt már az őszi tücsök hangja sír... Ők mondják... itt az ősz... megy a fecske, jön a vadlúd...”

(Csizmazia György)

Sétáljatok ki a közeli folyó-, patak- vagy tópartra! Gyönyörködjétek az őszi táj szépségében! Hallgassátok meg a táj különös hangjait! Számoljátok össze, hányfélést tudtok megkülönböztetni! Szívjátok magatokba minél több friss levegőt!

1. Figyeljétek meg a gyékényt és a nádat! Tapintsátok meg, milyen a levelük, száruk! Becsüljétek meg, mekkora a magasságuk!
2. Rajzold le a két növényt egymás mellé! A harmadik négyzetbe azt az állatot rajzold, amelyikből a legtöbbet láttál!

3. Figyeljétek meg a csapatokban vonuló madarakat! Próbáljátok megszámolni, hányan lehetnek egy-egy csoportban! Ha van távcsövetek, vigyétek magatokkal!
4. Lessétek meg a vízben a békák, a halak és a rovarok színét, alakját, mozgását, esetleg táplálkozását!

Fűben, fában van az orvosság

A növények nélkülözhetetlen részei a természetnek.

1. Beszéljétek meg, miért fontosak a növények az állatoknak és nekünk, embereknek! Segítenek a képek!

„Fűben, fában van az orvosság” – mondták nagyszüleink, dédszüleink. Ez azt jelenti, hogy sok növény termel olyan anyagokat, amelyeknek gyógyító hatásuk van. Az ilyen növényeket gyógynövényeknek hívjuk.

2. Készítsetek a kamillához hasonló ajánlást a gyógynövényekről!

A kamillavirágból készült tea elfogyasztása enyhíti a gyomorbántalmakat, gőzölése csillapítja a köhögést. Ha a gyulladt szemet borogatjuk vele, gyorsabb a gyógyulás.

Tartalom

Miről tanulunk az idén?	3	A növényi élet évszakos ritmusa:	
Mennyit változtam?	4	tavasz	56
A növények környezeti feltételei	6	Az állatok évszakok szerinti viselkedése:	
Az állatok környezeti feltételei	8	tavasz	58
Az őszi vízpart növényei	10	A növények és az állatok	
Az őszi vízpart állatai	12	egymásrautaltsága	60
A legfontosabb a jó egészség!	14	Sohase legyen néma tavasz!	
Akkor drága az egészség,		Felelősek vagyunk a Földért	62
mikor meglep a betegség	16	Madárnaptár (Összefoglalás)	64
Betegápolás, beteglátogatás	18	Barangolás hazánk tájain	66
Az egészség ízét a betegség adja		Hazánk fővárosa Budapest	68
(Összefoglalás)	20	Turistalátványosságok	70
Változások, kölcsönhatások I.	22	A növényi élet évszakos ritmusa: nyár	72
Változások, kölcsönhatások II.	24	„Nádotakon kakukkszó”	
A víz körforgása	26	Az állatok évszakonkénti	
Az időjárás fontos szereplői:		viselkedése: nyár	74
a Nap és a szél	28	Megy a fecske, jön a vadlúd	
Növények és állatok télen	30	(Tanulmányi séta ősszel)	76
Olvadás és oldódás a mindennapi		Füben, fában van az orvosság	77
életünkben	32	Sok fecske ősz jele	78
Vonzás és taszítás – Vizsgálódás		Napi egy alma az orvost távol tartja	79
mágnessel	34	Baleset otthon – Sebkitőzés	80
A tűz szerepe az életünkben	36	Dühöngő természet	81
„Tűzre, vízre vigyázzatok!”	38	Időjárás megfigyelése	82
Ne játszs a tűzzel!	40	Az időjárás hatása az élőlényekre	83
„Elképesztő, de így igaz...”		Látogatás a lánglovagoknál	84
(Összefoglalás)	42	Tanulmányi séta	85
Erre csörög a dió, arra meg a mogyoró!		Az iránytű használata	86
Hogyan tájékozódunk?	44	Játék a térképpel	87
Merre menjek? – Ismerd meg		Ilyen a tavasz (Tanulmányi séta	
a világtájakat!	46	tavasszal)	88
„...mit rejt e térkép?”	48	Tisztább környezetünkért	89
Tavak és folyók a térképen	50	Kirándulásajánló	90
A szél és a víz felszínformáló munkája	52	Nevezetes tájaink	91
„Merre járt a messzivágyó jéghegyjáró		Budapesti körkép	92
felhőszálló Tengerecki Pál?”		Év végi összefoglalás	93
(Összefoglalás)	54	Szómagyarázat	95

Kiadja a Mozaik Kiadó, 6723 Szeged, Debreceni u. 3/B. Telefon: (62) 470-101, 554-664
E-mail: kiado@mozaik.info.hu • Honlap: www.mozaik.info.hu • Felelős kiadó: Török Zoltán
Műszaki szerkesztő: Horváth Péter, Kovács Attila
Készült a Dürer Nyomda Kft.-ben, Gyulán • Felelős vezető: Fekete Viktor
Terjedelem: 10,62 (A/5) ív • 2018. május • Tömeg: 234 g • Raktári szám: MS-1636